

Inleiding

Begin 2019 startten er 7 pilots met het implementeren van inclusieve technologie op de werkvloer. Deze pilots zijn geïnitieerd en gefinancierd door de Coalitie voor Technologie en Inclusie (CTI). In deze coalitie zitten UWV, het ministerie van SZW, AWWN, de RobotAcademie, de Universiteit Tilburg, de Landelijke Cliëntenraad en Jobstap. In 2019 en de eerste helft van 2020 zijn de zeven pilots gevolgd en ondersteund door Regioplan en het Athena Instituut van de Vrije Universiteit.

In een van de pilots werken Lexima-Reidecker, Koninklijke Visio en UWV samen om de OrCam MyEye op de werkvloer toe te passen. De OrCam MyEye is een draagbare, intelligente camera die is ontworpen voor mensen die blind, slechtziend of laaggeletterd zijn. De camera en de luidspreker worden gedragen op een 'gewone' bril. Door middel van een ingebouwde speaker worden geprinte en digitale teksten voorgelezen aan de drager, wanneer deze de betreffende tekst aanwijst. Op basis van deze pilot hebben Regioplan en het Athena Instituut van de Vrije Universiteit een businesscase samengesteld.

De situatie

Deze businesscase is gebaseerd op de situatie van Monique. Monique werkt in een begeleid wonen-voorziening en heeft vijf procent zicht en ziet over de hele breedte van haar zicht wazig. Ze rondde de opleiding tot woonhulp af. Al tijdens haar opleiding liep ze stage bij de begeleid wonen-voorziening van Visio. Op het moment van ons onderzoek heeft Monique een vast contract voor 20 uur in de week en doet ze veel verschillende dingen, zoals was sorteren, was opruimen en bewoners naar hun dagbesteding brengen.

De businesscase

Voor de situatie van Monique hebben we de kosten en baten zoveel mogelijk in euro's uitgedrukt. In onderstaande tabel worden kosten en baten weergegeven *op jaarbasis per persoon*. Voor de baten geldt dat de besparingen op voorzieningen mogelijk gemaakt uit collectieve middelen moeilijker in een getal uit te drukken zijn, omdat dit sterk afhankelijk is van de individuele situatie. In het vervolg lichten we de berekening van de verschillende kosten- en batenposten nader toe. De inschatting van de kosten en baten is in nauw overleg met een arbeidsdeskundige UWV gemaakt. De belangrijkste aanname onder de businesscase is dat het gebruik van de OrCam een doorslaggevende rol heeft gehad in het opwaarderen van het dienstverband van Monique tot een vaste aanstelling en dat de afwezigheid van de OrCam had geresulteerd in een einde van het dienstverband.

Tabel 1 **Overzicht kosten- en baten per jaar OrCam**

Kosten	Per jaar	Voor wie?	Baten (voorkomen kosten)	Per jaar	Voor wie?
Afschrijving van Or-Cam MyEye*	€ 1.225,-	UWV	Extra voorkomen uitkeringslasten (niveau Wajong 2010)	€ 2.175,-	UWV
Kosten (software)updates	€ 100,-	UWV	Minder loonkosten-subsidie / loondispensatie	In deze case niet van toepassing	UWV of gemeente
Werkplekanalyse door UWV	€ 426,19	UWV	Besparing op overige voorzieningen (o.a. jobcoaching, vervoer)	In deze casus niet van toepassing	UWV of gemeente
Begeleiding / toelichting op gebruik	€ 111,18	Leverancier (ter rekening van UWV)	Uitvoeringskosten Wajong	€ 499,-	UWV
			Wervingskosten	€ 114,38	Werkgever
Totaal	€ 1.862,37		Totaal	€ 2.788,38	

Toelichting kosten

- 1) Bij de afschrijving is gerekend met een levensduur van 5 jaar. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de OrCam MyReader (leest teksten voor) en de OrCam MyEye (kan naast teksten voorlezen ook gezichten en producten herkennen). Monique gebruikt de OrCamMyEye;
- 2) De kosten voor software updates zijn naar schatting ongeveer 100 euro per jaar
- 3) Het exacte bedrag is mede afhankelijk van welke extra functies precies nodig zijn voor het werk, zoals Blue Tooth koppeling met randapparatuur (bijvoorbeeld speaker of oortelefoon), intelligente tekst analyse, barcode invoer en invoer gezichtsherkenning.
- 4) Voor een werkplekanalyse rekent het UWV drie uur voor een arbeidsdeskundige (à € 92,65) per jaar. Bij de start van het gebruik is een volledige werkplekanalyse nodig. Hiervoor staat acht uur. De totale kosten komen dus op $426,19 (=3 \text{ uur} * 92,65 \text{ per jaar}) + (8 * 92,65 / 5 \text{ afschrijvingsjaren})$.
- 5) Voor de begeleiding / toelichting op het gebruik door de leverancier is twee keer drie uur beschikbaar. De begeleiding wordt verdeeld over twee dagdelen en er zit drie weken tussen de twee begeleidingsmomenten. De begeleiding vindt tijdens de implementatie van de OrCam plaats en moet dus worden afgeschreven over vijf jaar. In deze casus is de begeleiding door de leverancier onderdeel van het subsidiebedrag in het kader van de challenge. Het is niet duidelijk of deze kosten in reguliere situaties worden betaald door UWV of de werkgever.
- 6) Overige kosten. Naast bovengenoemde kosten zijn er mogelijk kosten voor onderhoud en verzekering. Waar deze kosten neerslaan, hangt ervan af of de voorziening in eigendom komt of in bruikleen is (I12¹). Dus in het geval van de OrCam wordt de voorziening in bruikleen verstrekt en komen de kosten voor rekening van UWV. Daarnaast zijn er bij de start van het gebruik nog kosten die samenhangen met de tijd die benodigd is voor het toekennen van de voorziening. Het middel zou eventueel ook in eigendom worden verstrekt. Dat betekent echter dat reparatiekosten voor rekening van de werknemer zouden kunnen komen.

In deze specifieke casus speelde de werkgever geen rol in het implementeren van de OrCam. De coaching en begeleiding die de leidinggevende aan Monique gaf, was niet meer of minder dan zonder de OrCam. Daarom zijn er in deze business case geen kosten voor extra begeleiding van de werkgever meegenomen. In veel andere situaties waarin inclusieve technologie voor een persoon met een arbeidsbeperking wordt geïmplementeerd of iemand met een arbeidsbeperking wordt aangenomen zijn deze kosten er echter wel.

Toelichting baten

De baten bleken veel moeilijker in geld uit te drukken dan de kosten en zijn ook sterk afhankelijk van de individuele situatie. Bij de besparing op de collectieve middelen onderscheiden we drie mogelijke situaties:

- 1) Besparing op uitkeringslasten. Door gebruik van de OrCam kunnen sommige visueel beperkten (gedeeltelijk) aan het werk in een reguliere baan (bijvoorbeeld in het geval van Monique). Afhankelijk van de omvang van het dienstverband, het soort uitkering (Wajong, WIA of Participatiewet) en de persoonlijke situatie (werkverleden, huishoudsituatie, leeftijd e.d.) levert dit de gemeente of UWV een besparing op. Ter indicatie de maandelijkse uitkering voor een alleenstaande in de bijstand bedraagt € 1.052,- euro per maand. Er moet wel rekening worden gehouden dat er wellicht ook extra kosten moeten worden gemaakt voor het aan het werk zijn, zoals bijvoorbeeld voor vervoersvoorzieningen (zie ook onder 3). In het verlengde hiervan heeft ook de werkgever hierdoor minder kosten. Hij hoeft niet opnieuw een nieuwe medewerker te werven en in te werken. In het geval van Monique is er niet exact zicht gekregen op haar inkomsten uit een uitkering. Daarom nemen we hier de rechten van iemand met een Wajong 2010-uitkering als indicatie. Dat Monique nog bij haar ouders woont, heeft geen invloed op de hoogte van deze uitkering. Om de hoogte van de maandelijkse uitkering te bepalen, rekenen we met een indicatief salaris van een zorghulp met enkele jaren ervaring

¹ Als de kosten van een voorziening meer bedragen dan normbedrag I12 (in 2020 € 2.964,02), dan verstrekt UWV deze voorziening in principe in bruikleen. Liggen de kosten beneden het normbedrag I12, dan verstrekt UWV de voorziening in eigendom. In het geval UWV de voorziening in eigendom verstrekt, dan komen de kosten van onderhoud en verzekering voor rekening van de klant zelf. Wordt de voorziening in bruikleen verstrekt, dan komen de kosten voor onderhoud en verzekering voor rekening van UWV of van de bruikleenverstrekker. <https://www.uwv.nl/werkgevers/Images/20200319-protocol-voorzieningen-def.pdf>

op basis van de CAO Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg. Dit is ongeveer 1.793 euro bruto per maand op basis van een full time werkweek. Aangezien Monique 20 uur in de week werkt, ontvangt ze een aanvullende Wajong-uitkering van 599,75 euro per maand. In een situatie waarin ze geen OrCam zou hebben, zou ze naar inschatting niet 20 maar 12 uur werken. Dit betekent een lager salaris en dus een hogere aanvullende uitkering. Het verschil (à 179,75 euro per maand) zijn de voorkomen uitkeringslasten.

is de voorkomen uitkeringslast. In deze analyse houden we geen rekening met eventuele toeslagen en de gevolgen daarvan op haar aanvullende Wajong-uitkering.

- 2) **Besparing op werkgeversvoorzieningen.** Wanneer een zittende werknemer door gebruik van de OrCam meer taken zelfstandig kan uitvoeren waardoor hij of zij een grotere verdien capaciteit krijgt, kan dit leiden tot vermindering van de loonkostensubsidie (gemeenten) of loondispensatie (Wajong). Kunnen we een indicatie geven aan wat voor soort bedragen we moeten denken? Een praktijkvoorbeeld hiervan is een receptioniste die door gebruik van de OrCam de etiketten op de afgeleverde pakketten kan lezen en hierdoor meer taken zelfstandig kan uitvoeren die bij de functie van receptioniste bij de betreffende werkgever horen.
- 3) **Besparing op overige voorzieningen als jobcoaching en vervoersvoorzieningen.** De OrCam kan er ook aan bijdragen dat er minder interne of externe jobcoaching (Q1 normbedrag € 89,02 euro per uur ex btw.) hoeft te worden ingezet. Veel visueel beperkten kunnen geen gebruik maken van het openbaar vervoer voor woon-werk. Dit betekent dat een taxi moet worden ingezet (bijvoorbeeld bij Monique). Wanneer de OrCam ervoor zorgt dat ze meer zelfstandig met het openbaar vervoer naar het werk kunnen reizen, levert dit aanzienlijke besparingen op. Voor de meeste gebruikers van de OrCam geldt dit nog niet (ook niet voor Monique).
- 4) **Besparing op uitvoeringskosten.** Afhankelijk van de uitkeringsrechten van Monique, zouden er uitvoeringskosten gemaakt moeten worden als zij (terug) de uitkering in was gestroomd of haar salaris verhoudingsgewijs uit een groter uitkeringsdeel had bestaan. De in de tabel genoemde uitvoeringskosten zijn gebaseerd op onderzoek uit 2009 van Cebeon. Gelijk aan de gekozen uitkeringsrechten, kiezen we hier voor de uitvoeringskosten van de Wajong.
- 5) **Wervingskosten.** Het einde van een dienstverband zou waarschijnlijk betekenen dat Monique vervangen moet worden. Dit brengt wervingskosten voor de werkgever met zich mee. Een HRM-manager verdient full time gemiddeld ongeveer € 4.300,- bruto per maand. De loonkosten komen dan in totaal op € 5.719,-. Met de aanname dat een HRM-manager twee dagen bezig zou zijn om Monique te vervangen, schatten we de kosten op € 571,90 (5.719/4 weken/40 uur*16 uur). Gelijk aan de afschrijvingsjaren van de OrCam, delen we dit bedrag door vijf afschrijvingsjaren.

Conclusie

De businesscase laat zien dat de kosten van het implementeren van de OrCam sterk lager zijn dan de baten ervan. In vergelijking met een situatie waarin een werknemer als Monique geen OrCam gebruikt, levert een situatie waarin een dergelijke werknemer wel een OrCam gebruikt 926 euro per jaar meer op. Verreweg het grootste besparing betreft de besparing op de uitkeringslasten à 2.175 euro per jaar. Deze besparing slaat in het huidige voorbeeld neer bij UWV. Het voorbeeld toont daarnaast aan dat de kwantificeerbare lasten voor de werkgever in dit specifieke geval beperkt zijn. We benadrukken dat het positief kosten baten-saldo slechts een indicatie vormt.

Niet kwantificeerbare baten

Naast deze besparing op uitgaven aan collectieve voorzieningen, is de verbeterde kwaliteit van leven een belangrijk resultaat voor de betreffende personen. Uit de resultaten uit pilotproject 'Werk Zichtbaar maken' in het kader van Coalitie voor Technologie en Inclusie blijkt dat voordelen als zelfvertrouwen en voldoening uit werk zeker aanwezig zijn. Deze moeilijk meetbare factoren als voldoening en levenskwaliteit zijn voor de doelgroep in kwestie van enorm groot belang. Typerend hiervoor is de uitspraak van Monique "mijn werk is mijn alles". Uiteindelijk leidt dit waarschijnlijk ook tot minder zorgkosten (zie het Betere werk van WRR).

Naast deze baten in individuele situaties betekent een hulpmiddel als de OrCam ook dat er meer functies geschikt zijn voor mensen met een visuele beperking. Wat bijdraagt aan de [sociale inclusie en een diverse werkvloer](#). Een voorbeeld hiervan is de functie van orderpicker. Door de OrCam kunnen mensen met een visuele beperking de barcodes veel beter lezen. Dit is vooral belangrijk omdat op dit moment

slechts een derde van alle mensen met een visuele beperking in Nederland werk heeft. Van de niet werkenden kunnen er naar schatting nog 80.000 tot 100.000 werken. (<https://perspectief.uwv.nl/artikelen/nieuwe-website-zichtbaar-werk>).

Opschaling

De leveranciers (Lexima, Optelec en Babbage) geven aan dat er 100-200 klanten per jaar kunnen zijn met potentie voor het gebruik. Uitgaande van een soortgelijke situatie als die van Monique, betekent dit een *extra* voorkomen uitkeringslast van tussen de 217.500 euro en 435.000 euro per jaar die neerslaat bij UWV. De exacte omvang van deze voorkomen uitkeringslast hang voornamelijk af van de uitkeringsrechten en de toename van het aantal gewerkte uren door gebruik van de OrCam. Een voorwaarde voor gebruik van de OrCam is een voldoende motoriek om de OrCam te kunnen bedienen. De afgelopen eerste zes maanden zijn er negen stuks geleverd door UWV. Op jaarbasis gaat het dan naar schatting om ongeveer twintig stuks waar UWV voor verantwoordelijk is (WIA 34, 35 en WOOS 19a.) De mogelijkheid om, met hulp van de OrCam of anderszins, zelfstandig te kunnen reizen voor woon-werk verkeer zou een grote bijdrage kunnen leveren aan de verdere inclusie van mensen met een arbeidsbeperking.

Over het onderzoek

Deze businesscase is één van de resultaten van een lerende evaluatie naar zeven pilots in het kader van de Challenge 'Technologie voor Inclusie', geïnitieerd door de Coalitie voor Technologie en Inclusie. Deze lerende evaluatie is in de periode april 2019 tot en met maart 2020 uitgevoerd door het Athena Instituut en Regioplan Beleidsonderzoek. Het onderzoek was ingericht als actieonderzoek en bestond uit drie delen: leren binnen, leren tussen en leren van de pilots. Het leerproces binnen de pilots is ondersteund door dagbezoeken, het opstellen en bijhouden van een dynamische leeragenda, outcome mapping-sessies en meerdere interviews en formele en informele overleggen met de pilots. Om te leren tussen de pilots zijn twee praktijksessies georganiseerd en werd er gebruikgemaakt van een online platform. Zo konden pilots elkaar op de hoogte houden van de behaalde successen en (overwonnen) barrières. Om te leren van de pilots zijn een aantal praktijksessies, een werksessie op de dag van de inclusieve arbeid en een werksessie met CTI-leden georganiseerd. Het onderzoek is begeleid door een begeleidingscommissie. Deze businesscase is opgesteld door Hetty Visee (Regioplan) en er is veel input geleverd door Frank Groen (arbeidsdeskundige van UWV) Het projectteam van de lerende evaluatie bestond uit Barbara Regeer, Teun Zuiderent-Jerak en Mike Grijseels (Athena Instituut) en Yannick Bleeker en Mats Gorter (Regioplan).

Contact

Athena Instituut, Vrije Universiteit

Dr. Teun Zuiderent-Jerak
teun.zuiderent-jerak@vu.nl
020 - 5987031

Regioplan Beleidsonderzoek

Yannick Bleeker, Msc.
yannick.bleeker@regioplan.nl
020 - 5315394

Regioplan
Jollemanhof 18
1019 GW Amsterdam
T +31(0)20 531 53 15
www.regioplan.nl